

ARCHIVE COPY
Please return.

Armenian Apostolic Church of America
138 East 39th Street, New York, New York 10016

Volume XXII No. 4, January 2000

2000 ՏԱՐԵՄՈՒՏԷՆ ԵՏՔ

Ամբողջ աշխարհը՝ Աստուրալիայեն Ասիա, Եվրոպայեն Ամերիկա, 2000 թուականը թեակոխեց գրաւիչ, պլազան եւ չֆնաղ ցուցադրութիւններով: Իւրաքանչիւր երկիր կարծէք պարտաւորութեան տակ կը մնար սովորական տարեմուտերէն տարբեր բան մը հրաւնցնել իր ժողովուրդին եւ աշխարհին: Մեծ եւ հարուստ երկիրներու մօտ նոյնիսկ կը տեսնուէր մրցակցութեան ոգի, հարիւրաւոր միլիոն տալար կը յատկացուէր որպէսզի Նիւ Եորքը գերազանցէր Լոնտոնը, Փարիզը՝ Հոնկ Գոնկը, Թոհոնը՝ Սիտնին:

Եւ այս բոլորը ինչո՞ւ:
Որովհետեւ կը թեակոխէինք Քրիստոսի 2000 թուականը: Հագարամեակ մը, որ մարդկութիւնը միայն հագար տարի ետք պիտի տեսնէ յաջորդ անգամ: Ներկայ աշխարհի շուրջ վեց միլիառ հաշուող բնակչութիւնը առիթը ունեցաւ այս յիշատակելի թուականը տեսնելու: Հսկայ թիւ մը այդ բնակչութեան տարեմուտի գիշերը անօթի ճիւղաւ, միլիոնաւոր մարդիկ պատերազմի, անբաժնութեան եւ գաղթական վիճակի մէջ անորոշութեամբ յաջորդ օրը դիմաւորեցին կամ չկրցան Յունուար 1, 2000 թուականը տեսնել: Սակայն մարդկութեան մեծագոյն մասը անցուց գուարթ եւ նոյն սեղաններու առջեւ, անգիտակ եւ անտարբեր ուրիշներու ցաւերուն եւ մղձաւանջներուն:

Քանի՞ հոգի մտածեց որ 2000 թուականը Քրիստոսի թուականն է: Քանի՞ հոգի նոյնիսկ անդրադառնալէ ետք առաք, պարտաւորութիւնը զգաց իր հոգիին մէջ նորոգելու Քրիստոսը: Դժբախտաբար, մարդկութիւնը այս թուականը վերածեց ոգիէ պարպուած շահու աղբիւրի, շահադիտութեան եւ շահամոլութեան: Ինչե՞ր չհնարուեցան եւ վաճառքի չդրուեցան, մարդիկը հրապուրելու եւ ապրանքատեսակները վաճառելու: Նիւթապաշտութիւնը ուրիշ ժամանակէ աւելի սկսած է կլանել մարդկութիւնը: Սկզբունքներ, աւանդութիւններ, արժէքներ, նոյնիսկ սրբութիւններ գոհ կը դառնան նիւթի ու դրամին:

2000 թուականը թիւ մըն է յիշեցնելու որ Քրիստոս ներկայ է միշտ եւ յաւիտեան: Ազգովին մեր եկեղեցւոյ կեանքին մէջ ուրախութեամբ արձանագրեցինք որ այդ թուականը դարձաւ մեր հոգեւոր կեանքին արտայայտութեան կարեւոր մէկ երեսը, երբ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանը կազմակերպեց 2000ամեակի ուխտագնացութիւնը: Աշխարհի ամէն կողմէ ուխտաւորներ գացին Երուսաղէմ,
շաբ. էջ 3

ARMENIAN CHRISTMAS AND PRELATE'S RECEPTION

Archbishop Oshagan Choloyan gives Holy Communion to Christina Keheian, 5, held by Archpriest Fr. Moushegh Der Kaloustian. Deacons Shant Kazanjian, Krikor Lakissian and Raffi Kizirian served the altar

Photo by Harry Koundakjian

His Eminence Archbishop Oshagan Choloyan celebrated the Armenian Christmas Divine Liturgy at the St. Illuminator's Cathedral on Thursday, January 6, 2000. More than 200 faithful filled the cathedral and most of them received Holy Communion. The Divine Liturgy was concluded with the Blessing of the Water by the Archbishop.

The same evening the Prelate's annual Christmas reception hosted by Archbishop Oshagan and organized by the Prelacy Ladies Guild, took place at the Vahagn and Hasmig Hovnanian Hall of the Prelacy. During the reception hours, between 6 and 9 p.m. more than 200 guests, including Ambassador and Mrs. Movses Abelian, permanent Representative of the Republic of Armenia to the U. N., visited the Prelacy to express their greetings to Archbishop Oshagan.

The traditional Home Blessing ceremony was performed by Very Rev. Fr. Anoushavan Tanielian, Vicar General of the Prelacy and pastor of St. Sarkis Church of Douglaston, N.Y., Rev. Archpriest Fr. Moushegh Der Kaloustian, pastor of St. Illuminator's Cathedral of New York and Rev. Archpriest Fr. Vahrich Shirinian. The Prelate addressed the guests with warm words of welcome and Christmas greetings.

From left to right, Archbishop Oshagan Choloyan, Archpriest Fr. Moushegh Der Kaloustian, Ambassador and Mrs. Movses Abelian and V. Rev. Fr. Anoushavan Tanielian

THEOPHANY: THE WATERS OF IDENTITY Deacon Shant Kazanjian

After all the hoopla surrounding January 1, 2000, the Armenian Church began the millennium with the celebration of the events that ushered the new age: the Birth and the Theophany of our Lord and Savior Jesus Christ. The newness is not in the calendar dating system. It is rather in the ultimate new reality that God brought to this world through His only-begotten Son, Jesus the Christ.

The main focus of the feast of Theophany is Christ's baptism. The word theophany (*Asdvadz-a-haydnootioun*) means manifestation or appearance of God. With symbolic movements and images, hymns and prayers, and readings from the Old and the New Testaments of the Bible, the Armenian Church commemorates the baptism of Christ with the service of the Blessing of the Water.

It was in the muddy waters of the Jordan River that Christ's identity and mission was revealed and manifested. And it was in the sanctified waters of the Jordan River that we were defined. Theophany is as much the celebration of our baptism as it is Christ's. A word on each.

1. Identity of Christ Revealed

The story of Christ's baptism, as told by St. Matthew, is presented to us as God coming to His people to save them. The wilderness of Judea is the setting of the event. John the Baptist proclaiming: "Repent for the kingdom of heaven has come near." The people of Jerusalem and throughout Judea went out to John, confessing their sins, and were baptized by him. According to St. Matthew, John is "the one of whom the prophet Isaiah spoke when he said, 'The voice of one crying out in the wilderness: Prepare the way of the Lord, make his paths straight'" (Matthew 3:1-3). The prophecy of Isaiah was spoken to the Israelites in exile about the Lord's coming to His people to lead them out of the Babylonian exile through the desert back to Palestine. St. Matthew shows us that that prophecy is being fulfilled. John is the voice; he is paving the way for the Lord. This is not an ordinary happening. John was not conducting a spiritual retreat in the wilderness when people thronged to the Jordan River for baptism. He was not offering them a ritual of purification, to which they would have to return time and again. No. He was preparing the people of God for a decisive saving event: The coming of the Lord. Indeed, this event was going to mark a new beginning, the beginning of God's final and ultimate act in the drama of the salvation history of His people.

(Continued on page 2)

(Continued from page 1)

As John was baptizing, there comes one from Galilee to be baptized. "Just as he came up from the water, suddenly the heavens were opened to him and he saw the Spirit of God descending like a dove and alighting on Him. And the voice from heaven said, 'This is my Son, the beloved, with whom I am well pleased'" (Matthew 3:16-17). Thus, the identity and mission of Christ, proclaimed by an angel earlier in the Gospel, is now proclaimed and confirmed through God's revelation. The prophecy of Isaiah regarding the coming Lord is fulfilled in the person of Jesus Christ, the Son of God.

2. Christ's Mission

Of course, Jesus did not need to be baptized. He needed no repentance, for He knew no sin (2 Corinthians 5:21). He is "The Lamb of God who takes away the sins of the world" (John 1:29). No wonder John was perplexed when Jesus came to him. Refusing to baptize Christ, John said, "I need to be baptized by you, and do you come to me?" But Jesus answered him, "Let it be so now; for it is proper for us in this way to fulfill all righteousness" (Matthew 3:14-15).

In beautiful poetic imagery, the hymn of Theophany shows that even the Jordan River is taken aback when Christ comes to baptism. Creation recognizes its Creator in awe: "Oh amazing and great mystery made manifest! God the creator coming to the River Jordan. He willed to be baptized of His servant and the forerunner would not baptize. Hearing this, the river Jordan turned to fly, wave after wave becoming a messenger. O river, fear not, for I am your creator, I have come to be baptized and wash away sins." (Hymn from the service of the Blessing of the Water, *Four Ceremonies of the Armenian Apostolic Church* by Rev. Fr. Nerses Manougian. Also read Psalm 114.)

By His baptism, Christ identifies with all those who were being baptized in the wilderness, thus with all of us, in every respect (Hebrews 2:14-18). He meets the people in the wilderness - a place of exile and punishment - not to lead them out of a geographical exile, but to save them from their captivity of sin, death and Satan. He stoops down to our fallen condition to raise us up and make us citizens of His Father's kingdom. In short, the Son of God becomes one of us to make us sons and daughters of God.

Although the ultimate saving work of Christ was accomplished through His death and resurrection, the hymns and prayers of the Blessing of the Water portray Christ as triumphing over the powers of Satan when He entered the waters of

the Jordan River. "The Savior bruised the head of the serpent in the Jordan River" and "... Your Only-Begotten Son with his mighty power trampled the waters down under His heels and destroyed the great beast..."

3. Our Identity

To appreciate the significance of this event, we have to recall another episode from the Old Testament found in Joshua chapter 3, which is also read at the Service of the Blessing of the Water. After forty years in the wilderness, the Israelites ended up to the east side of the Jordan River, beyond which is the Promised Land, a land flowing with milk and honey. It was Joshua who led the people of God across the Jordan River to the Promised Land.

Parting the Jordan River is a type of crossing the Red Sea, which St. Paul interprets as a kind of baptism. "I do not want you to be unaware, brothers and sisters, that our ancestors were all under the cloud, and all were baptized into Moses in the cloud and in the sea" (1 Corinthians 10:1-2, another reading from the service of the Blessing of the Water). The Exodus, the Red Sea, the wilderness and finally entering the Promised Land through the Jordan River - these were identity forming events for the people of God. It made them who they were.

Just as Joshua led the Israelites to the Promised Land across the Jordan River (Joshua 3:17), now the new Joshua, Jesus (*Yeshua* in Aramaic or *Iesous* in Greek) leads the people of God into the Kingdom of His Father.

Those who want to belong to the people of God must follow the New Joshua, Jesus, the only one able to lead them out of their exile into the Kingdom of God, provided that they accept Him as the Lord and live by His teachings.

Following Christ means identifying with Him fully and committing oneself to Him totally. In the language of the New Testament, this means we have to be baptized.

If we turn to the end of the Gospel of St. Matthew, we read in Chapter 28 that the resurrected Jesus appears to His disciples and commissions them, saying: "All authority in heaven and on earth has been given to me. Go therefore and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit, and teaching them to obey everything that I have commanded you. And remember, I am with you always, to the end of the age" (Matthew 28:18-20).

Indeed, the scriptures and the Church teach us that it is in and through our baptism into Christ that we were made into what we are: Members of God's family, adopted sons and daughters of God; temples of the Holy Trinity, ... Just as the identity of Christ was revealed and proclaimed in the waters of the Jordan River, so is our identity etched in our beings in the baptismal waters.

Christ defines us. Under the baptismal waters, it is not status or wealth or gender or ethnicity or nationality that defines us. It is Christ. Any compromise would be tantamount to forfeiting our baptism into Christ, which is the sin of all sins.

It is after having confessed and worshiped the God who is defined and identified to us in the Biblical narratives, having glorified His mighty deeds, having proclaimed His mercy and love towards us, having affirmed our identity in Him, that the Church prays to God to send His Holy Spirit upon the water and bless it. Yes, the polluted water becomes a source of sanctification, healing and every blessing for those who find their identity in Christ the Lord:

Now therefore, O Lord, come near unto us by Your Holy Spirit and bless this

ARCHBISHOP OSHAGAN ORDAINS SEVEN ACOLYTES AT STS. VARTANANTZ CHURCH

Archbishop Oshagan addressing the newly ordained acolytes

November 28, 1999 was a memorable day for the faithful of Sts. Vartanantz Church in Ridgefield, N.J.

Archbishop Oshagan Choloyan, Prelate of Eastern United States and Canada, performed the Divine Liturgy and ordained seven acolytes: Hagop Apkarian, Gary and John Khatcherian, Armen and Joe Garabedian, Taniel Nshanian, and Hagop Kiledjian, who served the church for many years as Sunday School interns, candle bearers, and altar boys.

While the choir sang "Aysor Oorakhatsial Tzendzan," sponsor Rev. Fr. Khatchadour Boghossian led the candidates to the Altar, where they knelt before the Archbishop. The ceremony began with prayers and psalms, as the Archbishop questioned if the candidates were worthy to serve as acolytes.

Rev. Fr. Khatchadour Boghossian witnessed on behalf of the faithful for their services to the church. Archbishop Choloyan cut a bit of their hair and they were given the broom with the right of cleaning the church. The candidates received their first right as the Archbishop handed them the key with the responsibility of opening and closing the church, commanding "to always be ready to open the door of the church for all who wish to enter."

Then the candidates were given their second right of reading the psalms and the Epistles of the Apostles. Archbishop Choloyan bestowed upon them the third order of exorcism, commanding them to "persecute dirty and unclean spirits from the souls of the people." They also received the Book of the Order of Rituals or Canons of our church, Mashdotz, and were requested to take the book and learn by heart the "renunciation" recited in the service of baptism, and to place their hands on the sick.

Finally they were given the right to light the chandeliers, the lanterns and the candles of the church. They were also authorized to prepare the host and the wine for Mass. Archbishop Choloyan recited "Lord God, with the rays of your Holy Spirit enlighten the minds and souls of these acolytes, that they may serve your Holy Church."

Also participating in the ceremony was retired pastor Rev. Fr. Archpriest Vahrich Shirinian, Deacons Varkes Tekirian, Gostan Tcharkhutian, Zohrab Zakarian, Harout Takvorian, and Hagop Takayan, and Armen Babamian conducted the choir.

The Archbishop addressed the acolytes and the faithful with inspiring words. He appreciated the acolytes for their choice to serve the church, and to be an example for their friends. He also thanked the parents who instilled Christian education in their children and the love for their church. Archbishop Choloyan invited all to remain faithful to their legacy and to uphold our national and religious traditions and sacred values.

Following the ceremony, the board of trustees organized a luncheon honoring the seven newly ordained acolytes. Berj Massoyan, vice-chairman of the board, was master of ceremonies for a special program. Taline Apkarian recited "Yegeghetzin Haigagan" and Marie Kiledjian recited "Loosavortchi Ganteghe."

Words of congratulation, appreciation gratitude, and blessings were also presented by Zarmair Setrakian, chairman, Rev. Fr. Khatchadour Boghossian, pastor, and Archbishop Choloyan.

The Service of the Blessing of the Water begins with the choir singing the hymn Loos ee Looso (Light from Light) while the priest in a procession carries the dove-shaped vessel containing the Holy Muron to the altar, where a basin filled with water is placed. Then the scriptural readings begin: five passages from the Old Testament, including Isaiah 12:3-6, Joshua 3:14-17, Exodus 15: 22-26, 2 Kings 2: 19-22, and Ezekiel 47:1-12; a reading from St. Paul's First Letter to the Corinthians 10:1-4; and finally the episode of Christ's baptism as told in the Gospel of Christ according to St. Matthew chapter 3:1-17. A litany, hymns and a lengthy prayer for the blessing of water (attributed to St. Basil the Great) follow. The cross, which the celebrant had immersed into the water, is taken out of the basin and is given to the godfather of the cross. The celebrant pours the Holy Muron into the water from a dove-shaped vessel while singing the hymn Arakelo Aghavno (The dove that was sent from on high). With the final blessing and singing of Amen, Alleluia, the service concludes. At the end of the service the believers receive blessed water to take home with them.

water, that this may be for the building-up of homes, for the healing of the sick, for the salvation of souls and bodies, and for goodness in fulfillment of all needs. For you are merciful, God that loves mankind. ... O Lord our God, bless this water and make it for the cleansing of Your servants. ... And implant through this the grace of Your all-powerful Holy Spirit in us, thereby granting us health

and wholeness and victory over the power of the Most Evil One. And may we all through this be worthy of Your help and may we be received, healed and sanctified by You, and may we always glorify the Father, the Son and the Holy Spirit, now and always and unto the ages of ages. Amen. (Prayer from the Blessing of the Water service.)

OUTREACH

A publication of the
Armenian Apostolic Church of America
Eastern United States and Canada
138 E. 39th Street, New York, NY 10016
Tel: (212) 689-7810; Fax: (212) 689-7168
E-mail: prelac@armprelac.org
Web page: www.armprelac.org

Archbishop Oshagan Choloyan, Prelate

Iris Papazian, Editor
Mardirous Minas-Haftvani, Business Manager

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly, with the exception of a combined summer (June, July, August) issue by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 E. 39th Street, New York, NY 10016. Unsolicited manuscripts are welcome: please include a stamped, self-addressed envelope. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the Editor. Printed in the United States of America. Periodical rate postage paid at New York, NY 10016. Postmaster: Send address changes to OUTREACH, 138 E. 39th Street, New York, NY 10016. ISSN: 10643087

ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԻ ԽՈՂՆԵՐՈՎ

Արամ Սմբատ Խաչոյան

Ծնունդի խորհուրդն է ամենախորհրդաւոր եղելուֆինը մարդկային կեանքի պրիսմային ներս. հրաշալիքը USB-ՊՈՒՄԻ՝ ԿԵԱՆՔԻ:

Կը հանգստանալ, տարուն այս եղանակին, բնութիւնը յոգնած, կը ննջէ սաւաններու տակ սպիտակ, մինչդեռ թափ կ'առնէ ցնձութիւնը մարդուն երբ ան կը սօսէ Ծնունդը ծնունդներու, ծնունդը Աստուածորդիին, երգով, խիստով՝ հոգեկան անսահման գոհունակութիւնով: Ջերմութիւնն է համակած սրտերը, կը մտադրին պահու մը համար, խոնջ ու տառապանք, ճախողութիւններ ու վիշտեր, փառք կը տրուի Մանուկին նորածին որ յայտնով կը գեղու հոգիները անոնց իր գալուստով հրաշալի:

Այսպէս էր հաւատացած հայը, այս հաւատքի ազդեցութեան տակ է նախագծած իր ֆայլերն ու ծրագրերնը ապագային, նոյն իսկ ամենազօրեղակ պայմաններու տակ: «Այսօր էն է սուր ծննդեան...» երգած եւ խաղաղութիւնն են երգած իր հայրերն ու մայրերը, քանակի թէ ստրկութեան դարերու ընթացքներուն, Յեղասպանութեան մտայնագոյն օրերուն, եւ անկէ յետոյ թէ երբեք չ'ապրուի օտար երկրներու տակ, թիթեղաթաղերու գարշահատ քայքայման ատեն սիրագեղ միջոցառումի մէջ, իրարմով գոտեպնդուած, իրար ամբաստանած երբ հոգն էր խլուած իրենց ոտքերուն տակէն, հայրենի օդը զլացուած, ծրագրով մը ՀՐԿՄԱՅԻՆ:

Խթումի գիշեր... Բաշումն են մարդիկ իրենց տուները եւ կլանուած պատրաստութիւններով: Եկեղեցի պիտի երթան, այս գիշեր եւ վաղ առաւօտ. պիտի ընտրուին ամենաընտիրը, ամենաներկայանալին հագուստներու. վերջապէս... Աստուծոյ Որդին է որ պիտի դիմաւորուի: Սիրայ սեղան պիտի սարքուի, անուշաուր, չիբ ու չամիչ... Խթումի լուս գիշեր... Ստանած, անշարժացած է ամէն բան. եռուզեղ, ֆաղաք, ոչինչ կը շնչէ. ստանած է նոյնիսկ շշուկն ու կը խանգարէ լուսինը կատարեալ՝ սրտամկիկ կազկաննը շունչիկ մը անտէր. մինչդեռ ֆրիստոնեան հայ՝ կը սպասէ անհամբեր այցելութիւնը անտարբեր հրեշտակներու, որոնք պիտի երգեն, անտեն գալուստը Տիրոջ, հիւզակի լուսամուտին տակ ձիւնադիկներով նաշխուած... «Այսօր տուն է սուրբ ծննդեան անտէր, անտէր...», պիտի ջերմացնեն, ամոհեն սիրտեր վստահար: «Ձեզ եւ մեզ մեծ անտէր», պիտի ողջագոյրուին տարեցներ, իսկ երեխաներ ֆնաթաթախ ու անմեղ՝ պիտի կարծեն տեսնել սրբփուստը Մանուկին ցրտահար, լապտերի, մամի պլալուստի մէջ, պատկած՝ պաստառին ետին, մերկ ու անկար:

«Հովիւին երգեն ընդ հրեշտակս...» հովիւներ եւ հրեշտակներ կ'երգեն միասնաբար, կ'անտեն լուր աշխարհի, թէ նոր Արքայ մըն է ծնած Բեթլեհէմ ֆաղաքին մէջ: «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն...»: Հայը կը հասկնայ նշանակութիւնը այս օրհներգին հոգեպարար թէ եւ այնքան ալ հմուտ չէ գրաբար ասացուածին. կը զգայ թէ հրեշտակներ եւ հովիւներ փառք կու տան Աստուծոյ որ իր Որդին է զրկած աշխարհի խաղաղութեան սիրայն. խաղաղութիւն ընտրեան մէջ, մարդոց մէջ, վերացում վիշտի, անարդարութեան, նենգութեան, հարթումը վէճերու, վերացումը պատերազմներուն, խաղաղութիւնն հոգիներուն մէջ մարդոց, խաղաղութիւնն մարդուն, ինքն իր մէջ, իր հետ:

բու, վերացումը պատերազմներուն, խաղաղութիւնն հոգիներուն մէջ մարդոց, խաղաղութիւնն մարդուն, ինքն իր մէջ, իր հետ:

Պիտի հրաւիրուին ազգականներ, քարեկամներ ծանօթներ Ծնունդի առիթով, բոլոր անոնք որոնք բարի են եղած տարուան ընթացքին որ պատմութիւնն է դարձած այսօր, պիտի հրաւիրուին ծերեր եւ անտէրներ սեղանին շուրջ սիրայ որ օրհնուած է, պիտի մտադրուին վերքեր եւ սրտեղութիւններ: Այցելութիւն պիտի տրուի նաեւ անոնց որոնք չեն լսած Ձայնը, Պատգամը, Անտէրը:

Մոռացութեան փոշեպատ անկիւնն է տեղ գտած այսօր անտէրական սովորութիւնը խթումի գիշերուն, երգեցողութիւնը «Անտէր»ի տունն տուն, թէ եւ կը տօնուի Սուրբ Ծնունդը եւ Աստուածայայտնութիւնը հաւատացողներու կողմէ: Փոխուած է ձեւը, տարազութիւնը շնորհաւորութիւններու, բարի մաղթանքներու, փոխարինուած է սիրայ սեղանը սովորութիւնով մը նոր, թանկագին, շոյլ նուէրներ տալու եւ ակնկալելու... ուր տեղ չունի կարիքն ու բարիքը, գոհունակութիւնը վերք ու վիշտ դարձանելու... մտադրուած ըլլալ կը թուի թէ հրեշտակներ, ընտրեալները Աստուծոյ, այնքան հզօր եւ իմաստուն, իջած էին երկիր եւ հովիւներու հետ անուս, ազնաւ ու բարի, երգած միասին, օրհնած գալուստը նոր Արքայի, որ անկէ կեանք պարգեւելու համար կու գար: Այսօր ալ կ'երգուին անտէր մարդուն մէջ ընտրեալ, ուր... զլացուած է տեղը հովիւներու... կ'անտեսուին արտայայտութիւնները, շնորհք ժպիտի, սեղմում մը ձեռքի, սպեղանիներ, որոնք այնքան համեստ են եւ սակայն այնքան հրաշագործ:

Բարէ, կը բախէ Տէրը զոնքը մարդոց, ու ... փակ կը գտնէ գտնուած եւ ստանած, սրտերը մարդկութեան, մինչդեռ կը զօղանջեն կոչմանները մայր եկեղեցիներու, որոնց երգիքներուն տակ կ'երգուի հեւասպառ...

... եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հանութիւն...

շար էջ 1-էն

գլխաւորութեամբ Ամենայն հայոց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին եւ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ՝ Նորին Վսեմութիւն Տիար Ռոպէրթ Քոչարեանին: Բոլորն ալ աղօթեցին աշխարհի խաղաղութեան, մարդոց եղբայրութեան եւ սիրայ համար: Բոլորն ալ աղօթեցին մեր եկեղեցւոյ պայծառութեան, ֆրիստոնեական հաւատքի խորացման եւ մեր հայրենիքի ու ժողովուրդին բարօրութեան համար: Ո՛վ Տէր, կ'աղօթենք որ լսես հազարաւոր ուխտաւորներուն աղօթքը եւ քաղաքներու պատասխանես անոնց: Ո՛վ Տէր, ըրէ այնպէս որ ամբողջ գալիք ժամանակներուն մէջ մնանք հաւատարիմ Քեզի եւ առաքելը քաղ կեանքիդ ու Անտարանիդ:

Այն ատեն Քրիստոսի Ծննդեան 2000ամեակը արժեցնուած են արժեւորած պիտի ըլլանք:

Յիշենք նաեւ որ 2000 թուականը 85ամեակն է Ապրիլեան եղեռնին: Դժբախտաբար 1915ը այլեւս անցեալ դարուն կը պատկանի: Սակայն արդարութիւնը եւ իրաւունքի պաշտպանութիւնը թող անցնալի պատմութեան չմնան: Մեր նահատակներուն կանչը պէտք է լսելի դառնայ մեզի, որպէսզի մանչմանք եւ կատարենք այն ինչ որ որպէս սրբազան պարտաւորութիւն կու գայ իրաւաւոր հայու հոգիին:

ԱՄՍՈՒԱՆ ՍՈՒՐԲԸ

ՍՈՒՐԲ ՎԱՀԱՆ ԳՈՂԹՆԱՅԻ

704 թուականին այլազգեան արար կաշմ գործովարը ամիրապետ Արդըլմեյի հրովարտակով հայ իշխաններու եւ գործակարներու հետ խաղաղութեան դաշինք կնքուի պատրուակով, Նախիջեւանի մայր եկեղեցւոյ մէջ հաւաստեց զիրենք ու հրդեհ տալով մէկեղեցին գերբզմանի վերածեց: Ապա արքաները գացին իշխաններուն ստացուածքները կողոպտեցին, ընտանիքները գերութեան Դամասկոս տարին եւ անոնց փոքրիկ երեխաները դրին իրենց յատուկ դպրոցները, որպէսզի մանկութենէն զիրենք օտարացնեն ու անոնց հայրենիքը մոռցնել տան: Այս փոքրիկներէն մէկն էր Գոզթըն գաւառի Խոսրով իշխանի չորս տարեկան որդին Վահանը, որ թլփատեցին եւ անունը փոխելով Վահապ կոչեցին:

Վահան Դամասկոսի մէջ դաստիարակուեցաւ իսլամական կրթութեամբ եւ ամիրապետի պալատին մէջ մեծ պաշտօնի տիրացաւ:

Արդըլմեյի մեռալու անոր յաջորդեցին Վելիտ, Սիւլէյման եւ Ապա Օմար Բ., 717 թուականին: Վերջինս արդարաւիտ եւ մարդասէր անձնաւորութիւն մըն էր, ուստի գերիները խնդրանքներ կայացուցին իրենց երկիրը՝ Հայաստան վերադառնալու: Ամիրապետը արտօնեց: Վահան իր կարգին աղաչեց որպէսզի արտօնութիւն տրուի իրեն երթալու եւ տեսնել իր երկիրը: Սակայն անոր Հայաստան մեկնելու շարժառիթը Քրիստոսի նմարիտ հաւատքը գտնելն էր, որ կորսնցուցած էր մանուկ հասակին: Ամիրապետը արտօնեց՝ վերադառնալու պայմանով:

Վահան մեծամեծ նուէրներով մեկնեցաւ իր ծննդավայրը, ուր տեսաւ իր հայրենակիցները, տեղեկացաւ ֆրիստոնեակութեան մասին եւ զոչաց իր անձին կորուստին վրայ: Ան սկսաւ աղօթել եւ պահեցողութեամբ անցընել իր կեանքը. եւ զԱստուած պաշտել: Ամենուրեւս Սիւնեաց Բարգէն Ռշխանի աղջկան հետ: Այդ օրերուն Օմար ամիրապետ մահացաւ, Վահան այս լուրը առնելով որոշեց մնալ Գոզթըն գաւառ, մտածելով որ Օմար ամիրապետի հետ համաձայնուած Դամասկոս վերադառնալու խոստումը պիտի չյարգուի: Սակայն ան իր մտքին մէջ միշտ կասկած ունէր որ իր ֆրիստոնեայ դառնալու լուրը պիտի անպայման հասնի Դամասկոս նոր ամիրապետին. եւ այդպէս ալ եղաւ:

Վահան մտածեց ընտանեօք հեռանալ Հայաստանէն եւ Բիւզանդիոն հաստատուիլ: Երբ Սիւնիէն կ'անցնէր, իր կինը իր եղբայրներուն տեղեկացուց իրենց փախուստի պատճառը, որոնք ստիպեցին Վահանը որ Սիւնիէ մնայ: Ան որպէսզի հեռանայ աշխարհի ցանկութիւններէն, կինը իր ընտանիքին ֆով ձգեց եւ ինքն զինք ամբողջութեամբ Աստուծոյ գործերին: Ան ներկայանալով Մուսթաֆա Կաթողիկոսին խնդրեց որ իրեն արտօնութիւն տայ երթալու Ծիրակի ճգնաճամբ: Ան զնայ այնտեղ եւ այլ ճգնաճամբներ, ուր ապրեցաւ ճգնութեամբ, պահեցողութեամբ: Ըստ ազգայնական, ան կը ճգնէր մէկ հազար տուրք, քաղիկ, մոխիրը հացի պէս կ'ուտէր եւ ըմպելի արտաստուով կը խանէր, համաձայն առաքելի խրատին՝ թէ լուս է սիրտը շնորհեով գործընել քան կերակուրներով: Կ'ընթերցէր Հին ու Նոր Կտակարանները,

կը գործադրէր Աստուծոյ պատուիրանները: Ան այսպէս օրըստօրէ կը գործանար աստուածային սիրայն մէջ եւ կ'արհամարհէր մարմնական հանգիստը: Կը ցանկար նոյնիսկ վկայութեան եւ արեան մկրտութեան: Այս խորհուրդներով մտադրեց Դամասկոս երթալ, ֆաջութեամբ խոստովանել եւ պահել ֆրիստոնեակութիւնը՝ նահատակութեան զնով: Հրաժեշտ անելով ճգնաւորներէն հասաւ Գեղարմի շրջանը, ուր տեղայն վանահօր պարգեց իր նամարդութեան նպատակը եւ մարտիրոսանալու ցանկութիւնը: Սոզումն վանահայրը ֆաջութեան ու խորանց զինք: Սուրբ Սուրբ Սուրբ Սուրբ խաղաղութեամբ եւ նոյն ատեն տեսիլք մը ունեցաւ որ կ'ըլտէր. «Քաջալերուէ Վահան, որովհետեւ պիտի ներուին անգիտութեամբ կատարած մեղքերդ: Ցանկութիւնդ պիտի կատարուի վկայութեամբ»:

Ան այլ ճգնաւորներու ուղեկցութեամբ հասաւ Սուրբոյ Ռուծափ ֆաղաք, ուր ամիրապետը կը մնար: Ամիրապետը տեսնելով Վահանին ազնաւ վիճակը, խոստացաւ արծաթ ու ոսկի, հարստութիւն ու գեղեցիկ հագուստներ տալ, պայմանաւ որ ուրանայ ֆրիստոնեակութիւնը, բայց Վահան հաստատ մնաց իր հաւատքին վրայ: Ամիրապետը հրամայեց զինք բանտ դնել, ուր Վահան աղօթեով եւ աստուածապաշտութեամբ անցուց իր օրերը: Ապա ամիրապետը իր իմաստունները դրկեց որպէսզի համոզեն Վահանը. սակայն Վահան անկի մեծ իմաստութեամբ խօսեցաւ անոնց:

Ամիրապետը տեսնելով որ Վահան չի համազուի իր ֆով կանչեց գայն. Վահան ըսաւ. «Ճանչցայ ձեր մալուրութիւնը, որով զիս որսացիք անգիտակ տղայութեանս շրջանին, բայց հիմա ոչ փառք, ոչ պատիւ, ոչ պարգեւներ կամ հարստութիւն, ոչ տանջանք, ոչ բանտ, ոչ հուր եւ ոչ սուր կարող եմ զիս բաժնել Քրիստոսի սէրէն: Տէրը զիս իր ողորմութեամբ իմ մանկութեանս մեղքերը ներեց, եւ Տիրոջ պիտի հատուցանեմ մահուան բաժակը ընդունելով»:

Ամիրապետը գայրանալով հրամայեց որ զիստան զինք: Այսպէս, Գոզթընի Վահան իշխանը նահատակութեամբ ֆրիստոսի սիրայն, Դամասկոսի մէջ 738 թուականին, Զատիկի աւագ Երկուշաբթի, 38 տարեկանին: Շրջանի ֆրիստոնեաները սկսան փառք տալ Աստուծոյ, սակայն չհամարձակեցան անոր մօտենալ վախճալով ամիրապետին: Նոյն գիշերը տեսիլք մը ամիրապետը գարեհալութեամբ, ուստի ամիրապետը արտօնութիւն տուաւ որ ֆրիստոնեաներ անոր մարմինը վերցնեն: Շրջանի մէջ հայ ֆրիստոնեաներ չկային, հետեւաբար սուրբի եւ յոյն ֆրիստոնեաներ անոր մարմինը ամփոփեցին օտարներու գերեզմանատան մէջ, որ կը գտնուի Ռուսաֆա ֆաղաքին մէջ: Ապա Սերգիսալայն (Ռուսաֆա) եպիսկոպոսը յատուկ վկայարան մը շինեց անոր գերեզմանին վրայ: Աւանդութիւն մը Վահանի քոջը կը վերագրէ իրեն նուիրուած «Ջարմանալի է Ինձ» շարականին հեղինակութիւնն ու եղանակը:

Ռաֆֆի Գիզիրեան

«Ամառան Սուրբ» կամ «Ամառան Տօնը» սիրանկներով Outreach յառաջիկայ թիւերուն մէջ պիտի ներկայացնէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տօնացոյցին համաձայն իւրաքանչիւր ամառան մէջ յիշատակուած սուրբի մը կեանքը կամ Տէրունի տօն մը:

LENTEN PROGRAM at the PRELACY

Lent is a 6-week communal faith journey to help believers realize ever more fully their calling as Christians. Two elements are indispensable for this journey: Prayer and the study of the Word of God. The Armenian community in the NY-NJ region is invited to make the Prelacy Program part of its Lenten journey this year.

Co-sponsored by the Prelacy Ladies Guild and the Armenian Religious Education Council (AREC), the Program will be held at the Prelacy on Wednesday evenings from 7:30-8:30pm; and will include the traditional *Husgloom Service* followed by a short meditation and Q/A.

The Nicene Creed, the most authoritative statement of the faith of the Church, will be the guide for our study during this blessed season. The meditations will focus on the various articles of faith of the Nicene Creed.

- March 8** *Introduction - Creeds and Life*
V. Rev. Fr. Ansoushavan Tanielian,
Vicar General
- March 15** *God, our Dad*
Rev. Fr. Antranig Baljian, Pastor of St. Stephen's Church (MA)
- March 22** *What does it mean to confess "One Lord Jesus Christ"?*
Dn. Shant Kazanjian, Director of AREC
- March 29** *The Spirit of God - The Power of Renewal*
Rev. Fr. Aram Stepanian, Pastor of St. Asdvadzadzin Church (MA)
- April 5** *The Church - The Sacrament of God's Presence*
V. Rev. Fr. Yeghishe Manjikian, Pastor of St. Gregory the Illuminator Church (North Andover, MA)
- April 12** *The Last Things - Death, Resurrection, Judgement and Eternity*
Rev. Fr. Khatchadour Boghossian, Pastor of Sts. Vartanantz Church (NJ)

The lectures will be presented in English. Refreshments will be served. For information please contact the AREC office at 212/689-4481.

ՍՈՒՐԲ ԶԱԿՈՒԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 19 Դեկտեմբեր, 1999-ին, Ա. Յակոբի տոնին առիթով Մոնրեալի Ա. Յակոբ Մայր Եկեղեցւոյ անուանակոչութեան հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Առաջնորդ Արքայան Հօր՝ Տ. Օշական Արքեպս. Զօրոյեանի հովանաւորութեամբ:

Կիրակեմանուտ եւ նախատօնակ կատարուեցաւ Շարաք, 18 Դեկտեմբեր, 1999-ին, երեկոյեան ժամը 7:00-ին, որու ընթացքին Արքայան Հայրը յատուկ աղօթքներով օրհնեց նորընտիւր հոգաբարձութեան անդամները, Աուրք Խորանի սեմին:

Կիրակի, առաւօտեան ժամերգութիւնը կատարուեցաւ մասնակցութեամբ Քանադայի Առաջնորդական Փոխանորդ Գերբ. Տ. Խաժակ Եպս. Յակոբեանի, Արժ. Տ. Արմէն Ա. Քինյ-Խշիանեանի, բարեշնորհ սարկաւազներու եւ դպրաց դասի անդամ-անդամուհիներու:

Օրուան պատարագիչն էր Բարձր. Տ. Օշական Արքեպս. Զօրոյեան: Եկեղեցւոյ պատարագի երգեցողութիւնը կատարուեցաւ Դպրաց դասին կողմէ:

Յընթացս Ա. Պատարագի, Բարձր. Տ. Օշական Արքեպս. Զօրոյեանի ձեռամբ դպրութեան աստիճան ստացան Նորայր Մումնեան, Աշոտ Տէմիրեան, Շիրազ Գասարեան, Վիգէն Սուլաֆեան, Սիմոն Մումնեան, Միքիլան Խշիան եւ Վարուժան Արթիմեան: Իսկ ուրաք կրելու աստիճան ստացան Պետրոս Զաֆարեան, Յակոբ Սիմոնեան, Դաւիթ Ճինպաշեան, Խաչիկ Ճինպաշեան, Սարգիս Եղեան, Անիօ Ճէլատեան, Յարութ Բարսեղեան, Արմէն Մումնեան, Արա Զաֆարեան եւ Ռուբէն Զաֆարեան:

Արքայան Հայրը իր հարգիւմ մէջ անդրադարձաւ ձեռնադրուող ուխտեակներուն, շնորհաւորեց զանոնք, եւ թելադրեց որ անոնք Ա. Յակոբ Հայրապետին օրինակով ապրին քրիստոնէական բարեպաշտութեամբ, սրտով ու հոգիով ծառայեն հայ եկեղեցւոյ եւ հայ համայնքին:

AREC NATIONAL CONFERENCE FOR CHRISTIAN EDUCATORS - MARCH 10-12, 2000

"The Nicene Creed in Christian Education" will be the theme of the upcoming national conference for Christian educators, scheduled to be held at the Hillcrest Conference and Retreat Center in Sharon, Massachusetts, on the weekend of March 10-12, 2000. The conference is sponsored by the Armenian Religious Education Council (AREC) of the Prelacy.

The Nicene Creed, endorsed by the Church universal and since the end of the 5th century recited at the Badarak, is the official confession of the faith of the Church. The early Church had a variety of creeds - some short, like "Jesus is Lord", others more elaborate extending over several paragraphs. These creeds, using the exact terminology of the Bible, were summaries of biblical faith in formularies.

Toward the end of the 4th century, the Nicene Creed became the most authoritative expression of the faith of the Church, formulated by the Holy Fathers of the first two ecumenical councils - Nicaea (325) and Constantinople (381).

Creeds in general, particularly the Nicene Creed, served various purposes. They were used to instruct catechumens and neophytes, edify believers, refute heretics, proclaim and confess a commonly held faith. These aims still hold true today in our secular, post-Christian society. The Nicene Creed, interpreted according to the Apostolic faith, represents for us the normative boundaries for Christian orthodoxy. Hence the great importance of the Nicene Creed in the Christian educational ministry of the Church.

The Conference presenters are: Rev. Fr. Antranig Baljian, Pastor of St. Stephen's Armenian Apostolic Church, Watertown, Massachusetts, Vigen Guroian, Ph.D., Professor of Theology and Ethics at Loyola College in Maryland (both are members of the AREC), Deacon Shant Kazanjian, Director of the AREC, and Constance J. Tarasar, Ph. D., lecturer in Religious Education at St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary.

The participants at this conference will:

- Explore the origin and functions of the creeds and their use today
- Discuss with a prominent Armenian Orthodox theologian the basic elements of our faith as presented in the Nicene Creed
- Examine the biblical roots of the Nicene Creed
- Engage with a noted Orthodox Christian educator on how to teach the Nicene Creed to various age groups, taking into account children's developmental capacities and abilities
- Examine other Armenian Church creeds
- Compare the Armenian creeds with those of other traditional churches
- Network and exchange teaching ideas and resources with other Sunday School teachers.

Sunday School directors, teachers, and assistant teachers should make every effort to be part of this unique Christian educational opportunity. Any questions, contact your local church or the AREC office at 212/689-4481.

ARMENIAN PRELACY BOOKSTORE

Գրատուն Ազգային Առաջնորդարանի

NEW ARRIVALS

Յակոբ Օշականի Մատենագիտութիւն
Կազմեց՝ Մարկ Նշանեան
Լոս Անճելըս, 1999, 197 էջ
թղթ. \$16.00

Ասատուրեան Այտա, Տոբ.
Յղութիւն եւ Ծննդաբերութիւն
Պէլյուբ, 1998, 288 էջ
թղթ. \$20.00

Վրէժ-Արմէն Ոստայն 3
Հաղորդութիւն
Մոնրեալ, 1999, 224 էջ
թղթ. \$15.00

Great Need Over The Water
The Letters of Theresa
Huntington Ziegler,
Missionary to Turkey, 1898-1905
Edited and with an Introduction and Commentary by Stina Katchadourian
Michigan, 1999, 375pp
soft cover \$25.00

Dadrian Vahakn, N.
The Key Elements in the Turkish Denial of the Armenian Genocide: A Case Study of Distortion and Falsification
Canada, 1999, 84pp
soft cover \$12.00

Najarian, Carolann S.
A Call From Home
Armenia and Karabagh
My Journal
Massachusetts, 1999, 306pp
hard cover \$22.95

Bedrosian, Garo
Feasts of the Armenian Church And National Traditions
Translated by Arra S. Avakian
Los Angeles, 1998, 278pp
soft cover \$20.00

Remembrance and Denial
The Case of the Armenian Genocide
Edited by Richard G. Hovannisian
Michigan, 1998, 328pp
soft cover \$27.95

Shirinian Lorne
Survivor Memoirs of the Armenian Genocide
England, 1999, 81pp
soft cover \$10.00

Mesrobian, Arpena S.
"Like One Family"
The Armenians of Syracuse
Michigan, 2000, 257pp
soft cover \$25.00

Dadrian, Vahakn N.
Warrant for Genocide
Key Elements of Turko-Armenian Conflict
New Jersey, 1999, 214pp
hard cover \$32.95

A Wall of Silence
The Unspoken Fate of the Armenians
This Film presents the lives of two historians-Turkish scholar Taner Akcam and Armenian Professor Vahakn Dadrian.
Produced and Directed by Dorothee Forma
Videotape, 54 min. \$ 25.00

Shipping and Handling Information

Add \$5.00 for each book
Add \$1.00 for each additional book

Make checks payable to:
Armenian Prelacy Bookstore
138 East 39th Street, New York, NY 10016

For more information:
Tel. (212) 689-7810 Fax (212) 689-7168
E-mail: bookstore@armprelacy.org